

Verkiezingsprogramma

Waterschappen 2019-2023

Waterschap Vallei en Veluwe
Wijs met water voor nu en later!

ChristenUnie

 Geef geloof een stem

Basisverkiezingsprogramma

Waterschappen 2019-2023

Een uitgave van het Partijbureau van de ChristenUnie
Mei 2018

Partijbureau ChristenUnie
Postbus 439
3800 AK Amersfoort
www.christenunie.nl

Afdeling Advies
033-4226969
advies@christenunie.nl

Inleiding

Voor goed rentmeesterschap en verantwoord waterbestuur

In dit verkiezingsprogramma willen we uitleggen waarom het belangrijk is om uw stem uit te brengen bij de waterschapsverkiezingen en waar de ChristenUnie zich voor inzet in het waterschap Vallei en Veluwe.

Het waterschap gaat ergens over!

Zonder water groeit er niets. Zowel de mens, de natuur als de economie kunnen niet zonder water. Het waterschap heeft drie hoofdtaken¹:

1. Veilige dijken
2. Voldoende en schoon oppervlaktewater
3. Gezuiverd afvalwater

Dit zijn heel belangrijke randvoorwaarden voor een land waarin we goed kunnen leven en werken.

Dit is onze motivatie

Wij zetten ons in voor een waterschap dat dienstbaar is aan zijn inwoners en bedrijven. De ChristenUnie heeft daarbij een belangrijk vertrekpunt. Wij geloven dat de Schepper ons de zorg voor deze aarde toevertrouwd heeft. Daar willen wij goed mee omgaan, zodat we de aarde goed doorgeven aan onze kinderen.

Zo doen we ons werk

De ChristenUnie staat voor verantwoord waterbestuur, weloverwogen keuzes en beheersbare kosten. Wij willen dat doen door de samenwerking op te zoeken met inwoners en bedrijven, andere overheden en belangenorganisaties.

De ChristenUnie staat voor een overheid die de samenwerking opzoekt, en zo een belangrijke bijdrage levert om onze omgeving duurzaam in te richten en te gebruiken. Het waterschap moet zich dan ook niet beperken tot zijn kerntaken, maar met een brede blik kijken naar de problematiek van vandaag en morgen. Ontwikkelingen zoals het door de deltacommissaris ingezette Deltaprogramma², maar ook de invoering van de omgevingswet geven voldoende aanknopingspunten. Ook bij de verwerking van afvalwater staan de ontwikkelingen niet stil. Door grondstoffen en energie te winnen uit het afvalwater kunnen we een belangrijke bijdrage leveren aan de totstandkoming van een duurzame en circulaire economie. De investeringen die we doen zullen zich dan op termijn terugbetalen, en daardoor de kosten van de waterschappen drukken.

¹ De formele naamgeving van deze taken is waterkeringenbeheer, watersysteembeheer en afvalwaterzuivering. Daarnaast zijn aan verschillende waterschappen door de provincie ook nog neventaken opgedragen.

² <https://www.deltacommissaris.nl/deltaprogramma>

De ChristenUnie maakt zich sterk voor:

1. Een waterschap dat beschermt tegen de bedreigingen van water.
2. Een waterschap dat zorgt voor voldoende water voor stad en land.
3. Een waterschap dat water duurzaam beheert in steden en dorpen.
4. Een waterschap dat voorziet in schoon en gezond water.
5. Een waterschap dat water en recreëren samenbrengt.
6. Een dienstbaar waterschap.
7. Een toekomstgericht waterschap.
8. Een waterschap als betrouwbare partner.
9. Een waterschap dat kennis uitwisselt over water.
10. Een waterschap dat verantwoord omgaat met geld.

We lichten deze tien thema's toe in dit verkiezingsprogramma. De taken en de doelen die we willen bereiken staan daarbij voorop (thema 1 t/m 5). Daarnaast vinden we het ook belangrijk om aan te geven hoe de ChristenUnie wil dat het waterschap zal werken en wat het waterschap mag kosten (thema 6 t/m 10).

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Het waterschap gaat ergens over!	3
Dit is onze motivatie	3
Zo doen we ons werk	3
Inhoudsopgave	5
Onze kandidaten voor het waterschapsbestuur	6
Thema's ChristenUnie in waterschap Vallei en Veluwe 2019 - 2023	8
1. Het waterschap beschermt tegen de bedreigingen van water	8
2. Het waterschap zorgt voor voldoende water voor stad en land	10
3. Het waterschap beheert water duurzaam in steden en dorpen	12
4. Het waterschap voorziet in schoon en gezond water	14
5. Het waterschap brengt water en recreëren samen	16
6. Een dienstbaar waterschap	18
7. Een toekomstgericht waterschap	20
8. Een waterschap als betrouwbare partner	22
9. Een waterschap dat kennis uitwisselt over water	24
10. Een waterschap dat verantwoord omgaat met geld	26

Onze kandidaten voor het waterschapsbestuur

	Naam	Woonplaats
1.	Gerard van den Brandhof	Putten
2.	Stephan de Bruin	Emst (Epe)
3.	Carlo van Dijk	Oldebroek
4.	Bert Zijlstra	Hoogland (Amersfoort)
5.	David Jan van Harten	Barneveld
6.	Mark Zandvoort	Wageningen
7.	Gijs van den Brink	Elburg
8.	Hendrik Jan Berenschot	Wageningen
9.	Peter Nagel	Bunschoten
10.	Roelof Veen	Apeldoorn
11.	Harke Dijksterhuis	Nijkerk
12.	Engbert Strooboscher	Veenendaal
13.	Jos van Heuveln	Bennekom (Ede)
14.	Jenny van de Weg-Kruithof	Oosterwolde (Oldebroek)
15.	Wout van den Brink	Leusden
16.	Ben van der Linde	Wapenveld (Heerde)
17.	Pieter Plug	Ede
18.	Marcel Companjen	Harderwijk
19.	André van Roshum	Baarn
20.	Evert Leusink	Nunspeet
21.	Jan Willem Kooiman	Ede
22.	Maroeska Veldkamp-Magre	Elburg
23.	Tom Nederveen	Ermelo
24.	Tonnis van Dijk	Scherpenzeel
25.	Jacobine van der Worp-Westerik	Hatterij
26.	Harrie Dijkhuizen	Soest
27.	Jolanda de Heer-Verheij	Veenendaal
28.	Marleen Treep-Wolfswinkel	Woudenberg
29.	Bert Pruin	Brummen
30.	Huig Markus	Renkum
31.	Jan Willem Gunnink	Eemnes
32.	Kees de Heer	Amersfoort
33.	Jef Landman	Bunschoten
34.	Sander van 't Foort	Renswoude

Wat mag u verwachten van ons team van kandidaten voor het waterschapsbestuur?

- ⊕ Kennis van waterbeheer, ruime bestuurlijke ervaring en een dienstbare, leergierige en integere opstelling.
- ⊕ Oog voor een duurzaam waterbeheer, zodat onze kinderen niet worden opgezadeld met problemen die we nu al kunnen voorzien.
- ⊕ Het vermogen om verbindingen te leggen met belanghebbenden in de samenleving.
- ⊕ Gericht op het bouwen van bruggen.
- ⊕ Bereid om als goede rentmeester verantwoording af te leggen over onze omgang met de schepping.
- ⊕ Transparantie bij de besluitvorming over watervraagstukken en zorgvuldigheid bij de afweging van maatschappelijke en individuele belangen.
- ⊕ Aanspreekbaar op de gedragscode van de ChristenUnie, die tot doel heeft om de integriteit te waarborgen.

Thema's ChristenUnie in waterschap Vallei en Veluwe 2019 - 2023

1. Het waterschap beschermt tegen de bedreigingen van water

De ChristenUnie wil dat wij en de generaties na ons veilig in Nederland kunnen wonen en werken. Het waterschap moet zorgen voor de bescherming tegen water. Sterke dijken en goed onderhouden waterkeringen zijn van levensbelang. Het uitvoeren van deze taak heeft daarom prioriteit. Burgers en bedrijven moeten goed worden geïnformeerd over de mogelijke water risico's.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- ⊕ Het op orde brengen en houden van de waterkeringen op basis van de nieuwe veiligheidsnormen³. Hierbij houden we rekening met de gevolgen van de zeespiegelstijging en de bodemdaling. Bij het versterken van waterkeringen moet het waterschap ook oog hebben voor een mogelijke bredere gebiedsontwikkeling.
- ⊕ Het veranderende klimaat, waardoor buien heviger en droogtes intenser worden. Hier moeten we ons op instellen. Bij de inrichting van gebieden, zoals woonwijken en bedrijventerreinen, moet rekening worden gehouden met de veranderende omstandigheden. Om problemen te voorkomen moet bijvoorbeeld worden gezorgd voor extra waterberging of -afvoermogelijkheden. Waar nodig stelt het waterschap eisen aan de inrichting van een gebied en blijft het waterschap actief betrokken bij het ruimtelijk beleid van andere overheden, om wateroverlast in landbouwgebieden, steden en dorpen te voorkomen.
- ⊕ De zorg voor een goed gestructureerde en geoefende calamiteitenorganisatie, zodat er adequaat gehandeld kan worden bij ernstige wateroverlast of in perioden met extreem veel regen.
- ⊕ Het verhogen van de regionale veiligheid. Dit doen we door ervoor te zorgen dat bij een eventuele overstrooming slechts een deel van een bepaald gebied kan overstromen. In het hoger gelegen watersysteem willen we afsluitbare waterkeringen in stand houden. Hierdoor wordt een ernstige overstrooming beperkt.
- ⊕ Samenwerking met organisaties zoals het KNMI en Rijkswaterstaat, waardoor betere modellen kunnen worden ontwikkeld voor het in kaart brengen van bijvoorbeeld (plaatselijke) overstroomingsrisico's. Daarmee kunnen we ons beter voorbereiden op calamiteiten.

³ De op basis van het nationale Deltaprogramma vastgestelde normen.

- ⊕ Het meewegen van belangen van burgers en natuur bij dijkversterking. Hierbij wordt maatwerk geleverd door innovatieve technieken te gebruiken zoals een dijk met een ingebouwde damwand.
- ⊕ De beheersing van muskusratten.⁴ Omdat muskusratten de veiligheid van waterkeringen kunnen aantasten moet de populatie zo klein mogelijk worden gehouden. Bij die beheersing moet onnodig dierenleed wel zoveel mogelijk worden voorkomen. Bij grootschalige onderhoudswerkzaamheden worden voorzieningen aangebracht om het graven van de muskusratten rondom de waterkeringen tegen te gaan.

Bij het beheer van de dijken grijpt het waterschap nu meestal kunstmatig in om de gewenste toestand te handhaven. De ChristenUnie vindt dat er meer rekening moet worden gehouden met natuurlijke processen en gewerkt kan worden met de natuur. Denk daarbij aan duinvorming, opslibben van schorren en kwelders of het aanleggen van een inlaagdijk⁵. Door te werken met een natuurlijk evenwicht zijn op de langere termijn minder dure ingrepen nodig. Ook doen zich nieuwe kansen voor, doordat er bijvoorbeeld een nieuw recreatiegebied of natuurgebied kan ontstaan. De aanleg van de zandmotor⁶ is hier een goed voorbeeld van.

⁴ Ook de omvang van populaties van andere schadelijke dieren die de veiligheid of het ecosysteem aantasten, zoals beverratten of de Amerikaanse rivierkreeft, moet worden beperkt.

⁵ Dijk die achter een bestaande dijk gelegd wordt als een soort reserve-waterkering.

⁶ Kustverdedigingsproject tussen Hoek van Holland en Den Haag

2. Het waterschap zorgt voor voldoende water voor stad en land

Landbouw, natuur en bebouwing in een gebied stellen elk hun eigen eisen aan het beheer van water. De ChristenUnie vindt dat schade door te hoge of juist te lage waterstanden moet worden voorkomen. In tijden van droogte moet het waterschap zorgen voor voldoende aanvoer van zoet water. Het waterschap moet zorgen voor een optimaal waterbeheer in het landelijke en stedelijke gebied.

Een taak van het waterschap is het maken van heldere afspraken over het waterbeheer. Vaak moet er gekozen worden voor het ene belang ten koste van het andere belang. De ChristenUnie wil daarom dat de mogelijkheden voor het waterbeheer en de belangen van alle betrokkenen helder op tafel komen.

De ChristenUnie staat voor een evenwichtige afweging van alle belangen en een transparante besluitvorming. We willen de bedrijfszekerheid van de agrarische sector waarborgen, de natuurbelangen dienen en de woonfunctie ondersteunen.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- ⊕ Het voorkomen van grondwateroverlast of te lage grondwaterstanden bij woningen⁷.
- ⊕ De zorg voor waterbeheer in landelijke gebieden waarmee de landbouw perspectief behoudt voor de toekomst.
- ⊕ Het voortvarend aanpakken van de verdroging in natuurgebieden en landbouwgebieden.
- ⊕ De knelpunten die in veel gebieden op de langere termijn kunnen ontstaan voor de zoetwatervoorziening. Het waterschap moet tijdig maatregelen nemen om de wateropslag en wateraanvoer te regelen, zodat watertekorten worden voorkomen.
- ⊕ Het op orde zijn van de afspraken over het waterbeheer. Net zoals de gemeente zorgt voor de omgevingsplannen, zorgt het waterschap dat er in het hele gebied heldere afspraken zijn over het peilbeheer. Bij de belangenafweging moet ook worden gekeken of er een flexibel peilbeheer kan worden toegepast. Door een periodieke herziening worden deze afspraken - in afstemming met alle betrokkenen - op orde gehouden.
- ⊕ Compensatie voor betrokkenen die door het beleid van het waterschap onevenredig worden benadeeld. Als het waterschap voor het uitvoeren van plannen (landbouw)grond nodig heeft, dan ontvangt de landeigenaar een toereikende compensatie of financiële vergoeding.

⁷ Het beheer van het (ondiepe) grondwater is door een deel van de provincies opgedragen aan het waterschap. Maar ook in de andere gebieden kan het waterschap een bijdrage leveren om de problemen op te lossen.

De ChristenUnie wil dat het waterschap in een vroeg stadium bij de ontwikkeling van ruimtelijke plannen wordt betrokken. De ruimtelijke keuzes die door provincies en gemeenten worden gemaakt zijn soms niet te verenigen met een doelmatig waterbeheer. Om te voorkomen dat het waterschap dan extreem hoge kosten moet maken, zal hier worden aangedrongen op de wijziging van die ruimtelijke bestemmingen.

3. Het waterschap beheert water duurzaam in steden en dorpen

De ChristenUnie wil het water in steden en dorpen verbeteren. We willen geen stinkende grachten of vijvers, maar helder en schoon water. Het water in de stad moet ecologisch gezond zijn en ruimte bieden voor dieren en waterplanten. Het gaat bijvoorbeeld ook om het verwijderen van drijfvuil, fietswrakken of het opruimen van gezonken bootjes. Bij stedelijke waterproblemen, zoals een te hoge of juist te lage grondwaterstand, moet het waterschap samen met de gemeenten zoeken naar oplossingen.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- ⊕ Een duurzame omgang met water in de stad. Samen met de gemeenten wil het waterschap maatregelen stimuleren zoals: groene daken, drijvende woningen en extra waterberging.
- ⊕ Het vasthouden van schoon regenwater in de stad. Dit kan door regenwater in de woonwijken op te vangen en door middel van infiltratie vast te houden in de bodem. We willen voorkomen dat schoon regenwater, via verhard oppervlak, direct naar het oppervlaktewater wordt afgevoerd.⁸
- ⊕ Het planmatig baggeren in het stedelijk gebied, zodat er tijdig wordt gebaggerd.
- ⊕ Het aanleggen van natuurvriendelijke oevers langs het water. Waar dit mogelijk is kan de kunstmatige oeverbescherming worden weglaten. Dit heeft ook als voordeel dat het de onderhoudskosten beperkt.
- ⊕ Het terugbrengen van de vuiluitworp van het riool naar het oppervlaktewater. Dit willen we doen, in samenwerking met de gemeenten, door bijvoorbeeld het afkoppelen van regenwater en het aanleggen van extra berging in het riool.
- ⊕ Het maken van heldere afspraken tussen het waterschap en de gemeenten over het onderhoud van het stedelijk water. In de meeste steden heeft het waterschap het beheer van het stedelijk water van de gemeenten overgenomen⁹. Waar dit niet is gebeurd wil de ChristenUnie deze verantwoordelijkheid - binnen 4 jaar - alsnog onderbrengen bij het waterschap. Een alternatief is dat er goede afspraken worden gemaakt ten aanzien van een vergoeding aan de gemeente.
- ⊕ Het maken van heldere afspraken in omgevingsplannen, bijvoorbeeld over het plaatsen van kunstmatige oeverbeschermingen en het toestaan van steigers.

⁸ Denk aan "Operatie Steenbreek" waarbij open bestrating en wadi's in de wijk worden gestimuleerd.

<http://www.operatiesteenbreek.nl>

⁹ Dit is in overeenstemming met de Waterwet.

De ChristenUnie wil dat er voor het waterbeheer in de stad rekening wordt gehouden met klimaatveranderingen¹⁰. We staan voor een duurzame omgang met water in de steden en dorpen. Hierdoor wordt wateroverlast en droogte voorkomen. De aanwezigheid van water maakt woonwijken mooier en verhoogt de kwaliteit van een wijk. Wij willen dan ook stimuleren dat de aanleg en de inrichting van water op een mooie manier wordt ingepland. De veiligheid dient hierbij extra aandacht te hebben. Bijvoorbeeld door te letten op geleidelijk aflopende waterkanten, of door te zorgen voor een afscheiding bij de speelplekken voor jonge kinderen. Bij de inrichting van het water in de wijk wil de ChristenUnie de (toekomstige) bewoners betrekken.

¹⁰ Zie als mogelijk voorbeeld de Rotterdamse adaptatiestrategie.

4. Het waterschap voorziet in schoon en gezond water

Iedereen heeft belang bij schoon water. Watervervuiling willen we daarom streng aanpakken. Het waterschap zorgt voor een verdere optimalisatie van zuiveringsinstallaties. Samen met gemeenten zorgen we ervoor dat de vervuiling van het oppervlaktewater wordt beperkt. Waar nodig moeten maatregelen genomen worden om verontreiniging, zoals botulisme en blauwalgen, tegen te gaan.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- ⊕ Het aanpakken van vervuiling bij de bron. Dit betekent bijvoorbeeld dat we willen voorkomen dat er mest, medicijnresten, microverontreiniging, chloor, frituurvet en bestrijdingsmiddelen (via het riool of direct) in het water terecht komen. Het waterschap voert campagnes om deze verontreiniging van het water te stoppen. Het verwijderen van chemische stoffen uit het water is erg moeilijk en kostbaar. Deze vervuiling willen we daarom streng en zoveel mogelijk bij de bron al aanpakken.
Hierbij moet het waterschap proactiever aan de slag waarbij niet alleen strikt wordt gekeken naar een beperkte set van genormeerde stoffen, maar naar de laatste stand van de kennis over microverontreinigingen, medicijnresten en giftige stoffen.¹¹ Denk ook aan stoffen die op termijn door een groeiende hoeveelheid schadelijk kunnen worden zoals lood van vislood.
- ⊕ Het op diepte houden van het water. Dit is van belang voor een goede kwaliteit van het watermilieu. Hiervoor moet periodiek worden gebaggerd. Het verwijderen van verontreinigde bagger moet in de planning prioriteit krijgen.
- ⊕ Het ongewenste gebruik van materialen die leiden tot vervuiling van het water. We willen bijvoorbeeld voorkomen dat er gebruik wordt gemaakt van chemisch behandeld hout. Het gaat hier om de inrichting van het watersysteem. De ChristenUnie wil dat het waterschap hier ook op let bij het toetsen van de plannen van particulieren en bedrijven. Afspraken met industrie en tuinbouw om preventieve maatregelen te treffen kunnen hier een belangrijke rol spelen. Doeltreffende sancties kunnen een stok achter de deur zijn als betrokken partijen niet in beweging komen om mee te denken en te doen.
- ⊕ De verbetering van de waterkwaliteit en ecologisch gezonde watersystemen. In deze bestuursperiode moeten de nodige stappen worden genomen om de vastgestelde normen in 2027 te halen.¹²
- ⊕ Het realiseren van een betere visstand. Bijvoorbeeld kunnen gemalen en stuwen worden aangepast, zodat vissen hier veilig kunnen passeren.

¹¹ Zoals de stof waarvan de coating van een anti-aanbakpan is gemaakt.

¹² Afspraken in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).

Water dat ecologisch gezond is heeft een zelfreinigende werking. De ChristenUnie wil een waterschap dat zorgt voor een natuurlijke inrichting van het watersysteem. Bij het onderhoud van de watergangen moet het waterschap ook oog hebben voor het ecosysteem en de diversiteit aan planten en dieren.

5. Het waterschap brengt water en recreëren samen

Het water is belangrijk voor de recreatie. We mogen genieten van het water en de natuur. Het waterschap houdt ook rekening met recreatief gebruik van water. Denk hierbij aan zwemmen, schaatsen, varen of vissen¹³. Het waterschap bevordert dat paden langs het water en de dijken zo veel mogelijk beschikbaar zijn voor wandelaars en fietsers. Ook zorgt het waterschap voor de monitoring van het zwemwater¹⁴, zodat er veilig gezwommen kan worden.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- ⊕ Recreatieve wensen van burgers. Zo kan er in overleg met betrokkenen, de gemeente of de provincie, ruimte ontstaan voor de aanleg van wandelpaden, kanovoorzieningen, zwemwatervoorzieningen, vissteigers of bijvoorbeeld een fietsbrug of –pont.
- ⊕ Afstemming met de particuliere grondeigenaren. We willen niet dat het recreatieve gebruik leidt tot overlast voor de omgeving. De plannen moeten daarom worden afgestemd met de belanghebbenden.
- ⊕ Een goede omgang met de Nederlandse historie in en rond het water. Er moet daarom zorgvuldig worden omgegaan met het watererfgoed zoals waardevolle watermolens, sluizen en gemalen. Bijzondere watergangen zoals beken, sprengen, inundatiekanalen of fortgrachten moeten goed worden onderhouden.
- ⊕ De realisatie van architectonische verantwoorde gebouwen en gemalen. Bij de aanleg van watergangen, dijken of andere waterinfrastructuur wordt gezorgd dat deze goed worden ingepast in het landschap.
- ⊕ Goede voorzieningen voor de recreatievaart. Het gaat bijvoorbeeld om toeristische routes met afmeerplaatsen en afgiftepunten voor vuilwater. Plezierboten moeten hun septic tank niet lozen op onze meren. Het waterschap spant zich daarvoor in. Het waterschap maakt met de provincie heldere afspraken over deze taak¹⁵ en de financiering.

Het waterschap kan op verzoek van de provincies of gemeenten ook recreatietaken of taken ten aanzien van gebieds- en landschapsontwikkeling uitvoeren. Het waterschap is daarbij niet verantwoordelijk voor de financiering. De ChristenUnie wil dat het waterschap vooraf heldere afspraken maakt met de betrokken partijen. Een belangrijke randvoorwaarde voor de

¹³ Denk bijvoorbeeld aan de recreatieve hengelsport. De hengelsportfederaties (HSF) vormen een belangrijke gesprekspartner voor het waterschap. Hun kennis kan ook worden benut voor het monitoren van de (ecologische) waterkwaliteit.

¹⁴ Dit betreft een door de provincie aan het waterschap opgedragen neventaak.

¹⁵ De taak ten aanzien van de vaarwegen betreft een door de provincie aan het waterschap opgedragen neventaak.

ChristenUnie is dat het recreatieve gebruik van het water niet in strijd mag zijn met de uitvoering van de kerntaken van het waterschap.

6. Een dienstbaar waterschap

De ChristenUnie wil dat het waterschap zorgt voor goede, open communicatie naar alle betrokkenen bij het waterbeheer. Inwoners en bedrijven die belang hebben bij de maatregelen en plannen die door het waterschap worden opgesteld en uitgevoerd, moeten op tijd worden betrokken en geïnformeerd. Inwoners en bedrijven met vragen of klachten worden door het waterschap adequaat geholpen en niet van het kastje naar de muur gestuurd.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- ⊕ Een service- en klantgericht waterschap, dat ook laat zien wat ze doet. We willen dat waterschappen samen met de gemeenten en de provincies één gezamenlijk waterloket aanbieden, waar inwoners en bedrijven met al hun watervragen terecht kunnen.
- ⊕ Een meer toegankelijke digitale dienstverlening door het waterschap. Bij de digitale dienstverlening van het waterschap denken we bijvoorbeeld aan: inspraak, interactieve planvorming, registratie van meldingen, vergunningen en klachtenafhandeling. Hierbij worden kansen benut die de nieuwe Omgevingswet biedt om tot een betere digitale dienstverlening te komen. Hierbij moet niet vergeten worden dat niet iedereen digitaal kan meekomen. Iedereen moet het waterschap kunnen bereiken met vragen en problemen en de website moet ook toegankelijk zijn voor visueel beperkten. Het waterschap is er voor iedereen.
- ⊕ De initiatieven van burgers en bedrijven. Participatie van burgers en bedrijven bij het verstandig gebruik van water wordt gestimuleerd en het waterschap moet daarom een open houding hebben voor die initiatieven. Het waterschap denkt mee bij het realiseren van ontwikkelingsplannen van ondernemers. Denk bijvoorbeeld aan een nieuw bedrijf waarvoor een sloot zou moeten worden gedempt terwijl dit niet kan in verband met overstromingsrisico's. Voorgesteld kan worden dat de ondernemer de sloot verplaatst.
- ⊕ Zorgvuldigheid bij de taakuitvoering van het waterschap. Voor de ChristenUnie is dit een belangrijk uitgangspunt.
 - Het waterschap moet integer omgaan met informatie van burgers en bedrijven;
 - Gezorgd moet worden voor integriteit en een veilige en open cultuur op de werkvloer waar men elkaar durft aan te spreken;
 - Het bestuur moet bij haar besluitvorming zorgen voor een integere belangenafweging.
- ⊕ Het handhaven van een kwijtscheldingsnorm. De ChristenUnie is voor het handhaven van een kwijtscheldingsnorm en voor een sociale inning van de

waterschapsbelasting. Inwoners en bedrijven die hun waterschapsbelasting niet kunnen betalen worden door het waterschap snel geholpen.

Het waterschap neemt de inspraak van belanghebbenden op de voorgenomen plannen van het waterschap serieus. Alle relevante informatie van het waterschap is voor inwoners en bedrijven beschikbaar en eenvoudig te vinden via internet. Dit geldt ook voor het zoveel mogelijk ontsluiten van de gegevens van het waterschap. Bedrijven kunnen die gebruiken voor het ontwikkelen van producten.¹⁶

¹⁶ zie Wet hergebruik overheidsinformatie.

7. Een toekomstgericht waterschap

Bij de werkzaamheden van het waterschap houden we rekening met de langetermijneffecten. De ChristenUnie wil niet dat problemen terecht komen bij volgende generaties. Het waterschap moet daarom duurzaam werken en verantwoord omgaan met het milieu. Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) is een belangrijk uitgangspunt voor de eigen en de uitbestede werkzaamheden. Het waterschap heeft daarbij oog voor de maatschappelijke ontwikkelingen. De ChristenUnie wil gebruik maken van de innovatieve kracht van bedrijven¹⁷.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- ⊕ Het oppakken van de opdracht om mee te werken aan de energietransitie door toepassen van creatieve en innovatieve technieken:
 - nieuwe, efficiënte en energiezuinige zuiveringstechnieken;
 - energiezuinige pompen;
 - de terugwinning van warmte en grondstoffen uit het zuiveringslib;
 - het opwekken van eigen duurzame energie (b.v. met zonnepanelen);
 - de productie van biogas door vergisting van het zuiveringslib.
- ⊕ Een waterschap dat streeft naar een energieneutrale en CO₂-neutrale taakuitvoering. Het gaat daarbij om daadwerkelijke maatregelen, dus geen boekhoudkundige trucs waarmee de milieubelasting alleen maar wordt verplaatst.
- ⊕ Duurzaam en sociaal inkopen. We willen gebruikmaken van duurzame materialen en bijvoorbeeld het gebruik van tropisch hardhout vermijden¹⁸ en energiezuinige apparaten stimuleren. Daarnaast pakt het waterschap de rol op om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een plaats te bieden (sociaal werkbedrijven).
- ⊕ Het zorgvuldig omgaan met verontreinigde baggerspecie, zodat verontreinigingen zich niet opnieuw verspreiden in het water of in de bodem.
- ⊕ Het zoveel mogelijk beperken van de bodemdaling. Oorzaken voor bodemdaling zijn; gaswinning, veenoxidatie, inklinking of inpoldering.¹⁹ Door deze bodemdaling moet het waterschap periodiek veel kosten maken om het watersysteem weer op orde te brengen. Beperken van de bodemdaling betekent een duurzamer watersysteem en levert een kostenbesparing. Bodemdaling kan worden tegengegaan door bijvoorbeeld onderwaterdrainage te stimuleren of zelf toe te passen.

¹⁷ Denk daarbij bijvoorbeeld aan de MKB-bedrijven die zijn aangesloten bij AQUA Nederland.

¹⁸ Als er geen alternatieven zijn, wordt tropisch hardhout alleen gebruikt als het is voorzien van een FSC-keurmerk uit een betrouwbaar land.

¹⁹ Als bodemdaling wordt veroorzaakt door gaswinning, dan moet de veroorzaker de kosten voor de maatregelen aan het watersysteem en de waterkeringen betalen.

- ⊕ Digitale veiligheid en verbetering van de ICT. Het waterschap heeft zijn gegevens beveiligd en is 'hackersproof' om aanvallen op de vitale infrastructuur af te wenden.

De ChristenUnie wil dat het waterschap meer klimaatneutraal gaat werken door prioriteit te geven aan de vermindering van het energieverbruik en de CO₂-uitstoot. Door klimaatsveranderingen moet het waterschap rekening houden met perioden met intensievere neerslag en perioden met watertekorten. Bij de investeringen van het waterschap moet rekening worden gehouden met deze ontwikkelingen.

8. Een waterschap als betrouwbare partner

Voor de inwoners en de bedrijven bestaat er maar één overheid. De taken tussen het rijk, provincies, gemeenten en waterschappen moeten helder worden verdeeld. Er mogen geen zaken dubbel worden gedaan of tussen wal en schip vallen. Het waterschap is in eerste instantie verantwoordelijk voor een goede uitvoering van haar kerntaken en moet als betrouwbare partner samenwerken met bedrijven en overheidsorganisaties.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- ⊕ Het intensiveren van de samenwerking tussen waterschappen, gemeenten en provincies voor een optimaal waterbeheer²⁰. Waterschappen moeten proactief betrokken zijn bij het ruimtelijk beleid van de gemeenten op het gebied van water en ook terugkoppeling vragen naar aanleiding van de gegeven adviezen zodat er een leercyclus ontstaat van (gezamenlijk) plannen maken, uitvoeren en evalueren. Waterschappen kunnen - waar dit mogelijk is - ook afspraken maken over het gebruik van elkaars zuiverings- of energiecapaciteit.
- ⊕ Een intensievere samenwerking met het bedrijfsleven, waterleidingbedrijven, landbouworganisaties, natuurbeheerders en andere belangenorganisaties. Iedereen kan meedenken bij het maken van beleid. Bij de samenwerking met de agrariërs gaat het bijvoorbeeld om goede afspraken over het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden.
- ⊕ De gemeenschappelijke regelingen, waarin het waterschap met andere overheden samenwerkt. De ChristenUnie wil dat er specifiek wordt gekeken naar de mogelijkheden van het algemeen bestuur om democratische invloed uit te oefenen op het beleid en de kosten.
- ⊕ Een efficiëntere uitvoering van de overheidstaken. De ChristenUnie pleit voor een goede en verdergaande samenwerking van de waterbeheerders en de andere overheden in de stroomgebieden (Rijn, Maas, Schelde en Eem). Hierbij kan worden gedacht aan het organisatorisch integreren van de taken bij de partner die deze taken het beste kan uitvoeren, of in het opzetten van een gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie. Als dat doelmatig is, kan schaalvergroting worden overwogen. Of fusies wenselijk zijn, is mede afhankelijk van de gebiedskenmerken. We willen dat waterschapsorganisaties slagvaardig blijven en in goed contact staan met de burgers en bedrijven.

²⁰ Bijvoorbeeld door het afkoppelen van regenwater en het beperken van het overstorten van het riool. Maar ook op het gebied van rioleringen en afvalwaterzuivering moet het waterschap nauw samenwerken met gemeenten en bedrijven.

- ⊕ De nationale en internationale informatie-uitwisseling. Wij willen ook de samenwerking van waterschappen en Rijkswaterstaat (zoals die bijvoorbeeld plaatsvindt in het Watermanagementcentrum Nederland) versterken.
- ⊕ Een goede handhaving van het beleid. Burgers en bedrijven moeten bewust worden gemaakt van hun verantwoordelijkheid voor de waterkwaliteit en hun aandeel in de schade van het milieu. Bij overtredingen moeten er effectieve sancties worden opgelegd. Het waterschap geeft bij het naleven van de regels zelf het goede voorbeeld. Zo houdt het waterschap bij het uitvoeren van werkzaamheden rekening met de milieuwetgeving en de flora- en faunawetgeving.

Waterbeheerders werken onderling samen²¹. Door plannen en werkzaamheden nog beter af te stemmen kunnen kosten worden bespaard. De ChristenUnie wil op het gebied van (duurzame) inkoop, handhaving en vergunningverlening kansen benutten. Het gaat hierbij ook om de samenwerking met andere overheden. Door een maatschappelijke kosten-batenanalyse op te stellen kan van te voren worden bekeken of samenwerking in het belang van inwoners en bedrijven voordelen oplevert.

²¹ Er wordt bijvoorbeeld al samengewerkt op het gebied van waterlaboratoria, slibverwerking en ICT-ondersteuning.

9. Een waterschap dat kennis uitwisselt over water

Bij de waterschappen is veel kennis en informatie beschikbaar. Waterschappen moeten bereid zijn om hun kennis en informatie te delen. Door informatie te delen kan het waterbeheer nog beter worden uitgevoerd²² en voorkomen we dubbel werk.

De ChristenUnie ziet graag dat waterschappen kennis uitwisselen met boeren, landbouworganisaties²³, natuurbeheerders, hengelsportfederaties, gemeenten, burgers en het onderwijs. Het gaat bijvoorbeeld om kennis op het gebied van water, milieu, ecologie, handhaving en vergunningverlening. Nederlandse waterkennis is een sterk exportproduct. Waterschappen kunnen die exportontwikkeling bevorderen door internationaal bij te dragen met hun kennis over water, dijken en het zuiveren van afvalwater.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- ⊕ Het werven en opleiden van nieuwe (jonge) waterschappers door bijvoorbeeld traineeships aan te bieden. Een krapte op de arbeidsmarkt wordt voorzien waardoor het waterschap het gevaar loopt slagkracht te verliezen. Verbanden moeten worden aangegaan met universiteiten en scholen om het waterschapswerk meer onder de aandacht te brengen. De ChristenUnie vindt dat er geïnvesteerd moet worden in wateropleidingen, zodat Nederland voldoende nieuwe waterexperts kan leveren. Het waterschap moet daarbij ook een aantrekkelijke werkgever zijn die oog heeft voor het welzijn van de werknemers.
- ⊕ Het bevorderen van watereducatie. Het waterschap verleent ook medewerking aan watereducatie zoals bijvoorbeeld verenigingen/stichtingen die, door middel van een bezoekerscentrum, zorgen voor educatie op het gebied van de verschillende waterthema's.
- ⊕ Het digitaal beschikbaar stellen van kennis en informatie. Het waterschap stelt actief relevante informatie op een toegankelijke manier beschikbaar via internet.
- ⊕ Een gezamenlijke beschikbaarheid voor noodhulp bij grote watercalamiteiten. Waterbeheerders in Nederland werken bij calamiteiten nauw samen. Als er binnen of buiten Europa sprake is van grote watercalamiteiten dan stellen de waterbeheerders gezamenlijk noodhulp beschikbaar.
- ⊕ Een structurele bijdrage aan het oplossen van de waterproblematiek in ontwikkelingslanden op het gebied van schoon drinkwater, waterhygiëne en waterafvoer. Hierbij gaat het om het wederzijds leren en niet alleen het aanbieden van hulp.

²² Waterschappen en Rijkswaterstaat moeten bijvoorbeeld informatie uitwisselen om te zorgen voor een goede waterverdeling. Ook wordt informatie gedeeld met waterbeheerders in België en Duitsland.

²³ De LTO heeft het Deltaplan agrarisch waterbeheer (DAW) opgesteld, als uitwerking van regionale en landelijke watervraagstukken. Deze input vanuit de agrarische sector kan het waterschap gebruiken.

De waterschappen hebben veel ervaring met het organiseren van het beheer en onderhoud. De kennis van de waterschappen wordt ook ingezet voor het oplossen en voorkomen van water gerelateerde problemen in andere landen. Voor het waterschap en de medewerkers levert het nieuwe ervaringen op en ook extra motivatie voor het werk in Nederland. Internationale inspanningen helpen ook om de Nederlandse watersector op de kaart te zetten. Met deze internationale inspanning wordt zichtbaar hoe belangrijk het werk van een waterschap is.

10. Een waterschap dat verantwoord omgaat met geld

De ChristenUnie vindt dat waterschappen verstandig moeten omgaan met de middelen die zij hebben. Een goede uitvoering van de waterschapstaken staat daarbij voorop. We spannen ons in om een verhoging van de lasten voor inwoners en bedrijven te beperken. Bij de uitvoering van de werkzaamheden moet het waterschap oog hebben voor een efficiëntere en slimmere aanpak. Bij de besluitvorming over beleid en plannen worden (kosten efficiënte) alternatieven gewogen. Bij een eerlijke verdeling van de waterschapslasten moeten de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Daarbij hebben we in het bijzonder oog voor de lagere inkomens.

De ChristenUnie vraagt specifiek aandacht voor:

- ⊕ De beheersing van de waterschapslasten. Bij de besluitvorming over investeringen worden de risico's helder in beeld gebracht. Een maatschappelijke kosten-batenanalyse mag hierbij niet ontbreken.
- ⊕ Het benutten van subsidies voor projecten van het waterschap. Middelen van het Rijk, de provincie of de Europese Unie worden door het waterschap ingezet om boven op de eigen taken extra doelen te realiseren voor natuur, recreatie en landschap. Als het waterschap neventaken uitvoert, dragen de hiervoor verantwoordelijke medeoverheden de kosten.
- ⊕ Een duurzaam financieel beleid. We verschuiven de kosten niet naar volgende generaties. Om de toekomstige rentelasten tot een acceptabel niveau te beperken wordt een schuldenplafond gehanteerd. Er moet niet te makkelijk worden geleend.
- ⊕ Een eerlijke en integere omgang met investeringen. Voor investeringen willen we afschrijven over de reëel te verwachten levensduur. De ChristenUnie wil kapitaalvernietiging voorkomen en niet meewerken aan boekhoudkundige, fiscale trucs of te risicovolle financiële constructies om een gunstigere lastenontwikkeling voor te spiegelen.
- ⊕ Een gelijke behandeling van particulieren en bedrijven. We willen voorkomen dat particulieren of bedrijven worden geconfronteerd met onevenredige hoge eigen kosten²⁴. Het waterschap zoekt naar maatschappelijke oplossingen waarmee de kosten voor iedereen worden beperkt.
- ⊕ Een eerlijke kostenverdeling over de verschillende belangencategorieën. Naar verhouding betalen ingezetenen nu vaak te veel. Onze uitgangspunten zijn: de

²⁴ Het gaat daarbij bijvoorbeeld om het ontbreken van een rioolaansluiting, het onderhoud van een beschoeiing langs een vaarweg of de kosten voor het verwijderen van verontreinigde bagger. Indien nodig werkt het waterschap mee aan een individuele oplossing.

vervuiler of degene die het meeste voordeel heeft bij de waterschapstaak betaalt ook het meest.

- ⊕ De controle op een efficiënte realisatie van de doelen van het waterschap door het algemene bestuur van het waterschap. Een eigen rekenkamer(functie) kan hierbij ondersteunen. Ook kan worden samengewerkt met rekenkamers binnen andere waterschappen.
- ⊕ Het maken van heldere afspraken over de kostenverdeling tussen overheden. Samenwerking moet leiden tot een zichtbaar positief financieel resultaat voor inwoners en bedrijven.²⁵

De ChristenUnie vindt dat de werkzaamheden van het waterschap moeten worden uitgevoerd tegen de maatschappelijk laagste kosten. We willen vasthouden aan het principe dat de vervuiler of de veroorzaker van een waterprobleem (mee)betaalt aan de benodigde maatregelen. Kosten en lasten worden ook niet afgewenteld op de volgende generaties. Het waterschap werkt democratisch en legt publiekelijk verantwoording af over de genomen besluiten. Jaarlijks wordt inzichtelijk gerapporteerd over de uitgevoerde werkzaamheden en de besteding van de middelen. Op deze manier wil de ChristenUnie ervoor zorgen dat u weet waar uw geld aan wordt besteed.

²⁵ In het Nationale Bestuursakkoord Water zijn door de overheidsorganisaties landelijke afspraken gemaakt over samenwerking en kostenbesparing. De waterschappen voeren de gemaakte afspraken uit.

**Verkiezingsprogramma
Waterschappen 2019-2023**

Partijbureau ChristenUnie
Postbus 439
3800 AK Amersfoort
www.christenunie.nl

ChristenUnie

 Geef geloof een stem